

Els kibbutzim israelians es debaten entre la crisi i la reconversió. L'economia global i la realitat política del país, dominada per la dreta, els han posats a la defensiva. Als pioners israelians els han sortit uns successors no desitjats: els colons dels assentaments.

Els últims 'progres'

"Les cases brillen. Estan disposades en intervals regulars... Aquí no hi ha aglomeracions d'edificis estratificats fortuïtament pels anys, ni blocs d'habitatges que amaguen patis secrets ja que el kibbutz no té cases familiars. No tenen sentit els barris separats segons els gremis; els pobres no estan marginats als afores, ni el centre reservat per als rics. Les línies rectes, les siluetes netes, els camins de ciment nítidament traçats i les catifes de gespa rectangulars són fruit d'una visió del món enèrgica. Això és el que volíem dir quan afirmàvem que el nostre poble va ser construït amb esperit optimista."

Aquesta romàntica descripció del kibbutz pertany a Amos Oz, l'escriptor israelià contemporani més universal. Antic kibbutznik i socialpacifista convençut, Oz va centrar l'acció d'una de les seves primeres novel·les en una d'aquestes granges col·lectives, paradigma del sionisme socialista que va donar vida a la lluita dels pioners jueus de Palestina per aconseguir la proclamació de l'estat d'Israel.

La novel·la, però, la va escriure els anys 60, i des d'aleshores moltes coses han canviat a Israel i als kibbutzim. El primer cop, el van rebre a finals dels 70, quan l'altra gran ideologia sionista, els revisionistes, conservadors i ultranacionalistes, van accedir al poder de la mà de Menahem Begin amb la seva coalició, el Likud.

Els kibbutzim, per primera vegada, perdien el vincle ideològic amb el govern d'Israel, fins aleshores format hegemònicament pels laboristes. El populisme irredemptista del Likud va començar per enfonsar l'economia del país amb una

inflació galopant que va arribar als tres dígits anuals. Els tipus d'interès van pujar proporcionalment i els kibbutzim, en deu anys, van arribar a sumar un deute de més de 4.000 milions de dòlars, que ja no han pogut eixugar.

Pels seus detractors, els kibbutzim van contrarcorrent de la història. Són comunes de producció i consum, sense propietat privada, que xoquen frontalment amb el procés de creixent liberalització de l'economia israeliana, clarament llançada al que es coneix com a

7% dels productes industrials israelians i arriben fins el 9% de les exportacions d'aquest sector. En serveis, representen el 10% del total. Aquestes xifres, que sempre posa per davant qualsevol kibbutznik, mostren clarament l'esforç d'aquests últims *progres* per resistir el setge. Però en la reconversió s'hi juguen l'ànima.

Els kibbutzim van incorporant cada vegada més mètodes capitalistes de gestió. L'increment de la producció industrial ha comportat l'entrada de mà d'obra especialitzada de fora. Han arribat, doncs, els salaris. I amb els salaris per als de fora, la creixent disposició a acceptar que els membres puguin sortir a treballar, i a guanyar diners. Com a conseqüència han començat a aparèixer diferències econòmiques entre els membres d'unes societats que havien fet de la igualtat una bandera.

Impostors. L'impuls pioner dels kibbutzniks s'ha anat diluint per una doble pressió: política i econòmica des de fora i, des de dins les comunes, la dels partidaris de les reformes cap a un model més liberal. La convicció dels seus membres, que van arribar a ser prop del 7% de la població d'Israel, ha anat minvant. Els kibbutzim, que eren un gran centre de recepció de nous immigrants, moguts encara molts d'ells per la utopia, gairebé no han rebut nous membres entre la gran onada migratòria de russos dels últims anys que ja no portaven aquells grans ideals. Es tractava sobretot de fugitius del comunisme autoritari, empostrats i àvids de consumir els béns que havien tingut vedats.

L'esperit pioner tan mitificat en-

Els kibbutzim, que es remunten al 1909, són l'única experiència col·lectiva i permanent de comunisme en llibertat al món.

globalització, indiferent ja al color del seu govern. L'últim mandat laborista, que va acabar l'any passat amb el retorn del Likud al govern, no va fer tampoc massa per modificar aquesta situació. Israel va créixer a un ritme sense precedents, però els bancs han augmentat la pressió sobre els kibbutzim i ja els reclamen 5.000 milions de dòlars.

Avui n'hi ha 250 i acullen uns 120.000 membres, menys d'un 3% de la població d'Israel. Generen el 35% de la riquesa agrícola del país. Les seves fàbriques venen el

ARXIU / D. UMBERT

Amos Oz, l'escriptor contemporani israelià més universal. Aquest antic kibbutznik va centrar l'acció d'una novel·la en un d'aquests kibbutzim paradigma del sionisme socialista.

Colons de l'assentament de Kiriya Arba són desallotjats per la policia el gener de 1996. El suport que la dreta israeliana dona als colons, amb uns objectius força contraposats als dels kibbutzim, és molt perillós per al procés de pau i la democràcia israeliana.

Miracle o miratge?

Pocs recorden ja l'essència del kibbutz. El primer, Degania, a la Galilea, es va fundar el 1909. La seva història, doncs, gairebé dobla la de l'estat d'Israel. Eren pioners procedents de Centreuropa. Carregats d'utopia, disposats a guanyar-se la terra pel treball. Es tracta de comunes (això vol dir kibbutz) i, de fet, són l'única experiència col·lectiva i permanent de comunisme en llibertat.

Els kibbutzim (plural de kibbutz), a part de les seves arrels marxistes i llibertàries, estan en el centre del primer sionisme entès com l'alliberament nacional del poble jueu. No accepten la propietat privada —bé que les coses van canviant des de fa deu anys— i viuen segons el principi de rebre de cadascú el que pugui aportar i donar a tots els membres el que necessitin. Les decisions, les pren una assemblea general que cada dos anys elegix un secretari. Tot s'hi pot discutir: des dels plans de treball fins les coses personals. La vida dels membres gira, però, al voltant del

treball. La motivació és òptima. De la feina immediata de cadascú depèn el benestar de tots i es crea un alt grau de compromís personal. Els diners, dins els kibbutzim, no funcionen. Cada membre té les seves primeres necessitats, des de la sanitat fins la roba i el menjar, cobertes. Hi ha, a més, petites tendes on es compren els productes amb cupons. Els serveis, com la cuina i la bugaderia, també són comunitaris.

Tal i com diu el secretari del Kibbutz Ga'ash, Roni Bujman, un dels dirigents de l'organització majoritària de comunes, el Moviment de Kibbutzim Units, "a les nostres comunitats totes les activitats de l'ésser humà es desenvolupen al mateix lloc, i la societat és responsable dels seus membres des que neixen fins que es moren".

Els nous aires poden començar a trastocar aquesta realitat. De moment, un dels canvis més importants, que ha costat més de deu anys de discussions, ha arribat de la mà dels més menuts. Fins als anys 80, a la majoria de kib-

butzim, els infants no vivien en família. Era la comunitat qui se'n feia responsable directe i s'estaven en llars d'infants primer i després en cases compartides amb joves de la seva edat. Per majoria, ja a totes les comunitats, s'ha recuperat la institució familiar més tradicional.

Un dels arguments que més defensaven els partidaris del canvi era que calia evitar la sortida accelerada dels joves després del servei militar. Es tractava d'intentar donar més facilitats per formar famílies dins el kibbutz, però la reforma familiar ha comportat també una menor assistència als espais comuns, sobretot el menjador i la sala de jocs i de tertúlia.

Els reformistes veuen aquests canvis necessaris per intentar el miracle de fer sobreviure els kibbutzim, just ara que es compleixen cent anys del sionisme. Els ortodoxos, en canvi, comencen a comentar que en un futur no gaire llunyà les comunes, tal com les entenen, seran un miratge. **J. R.**

Arieh Deri, líder del partit religiós Shas, celebra els resultats del seu partit en les eleccions del passat mes de maig. La dreta israeliana ha promogut els colons dels assentaments de Gaza i Cisjordània, un monstre de marcades connotacions racistes antipalestines.

ARXIU / EFE

cara a Israel ha anat decantant-se cap a la dreta d'acord amb els nous temps i la voluntat política dels diferents governs del Likud. Els pioners dels anys 80 ja no es proposen redimir els jueus mitjançant el treball de la terra. Han suplantat l'objectiu. Es proposen redimir la terra violentant els principis humanistes del judaisme.

Es tracta dels colons dels assen-

taments de Cisjordània i Gaza. Són prop de 150.000 i bé que potser ni tan sols la majoria participen de l'extremisme nacional-religiós dels seus líders, s'hi deixen representar. Han crescut a l'ombra de l'altre gran corrent sionista, el dels revisionistes, partidaris del Gran Israel. La seva utopia s'expressa en els mapes: un únic país jueu des de l'Eufrates fins la Me-

diterrània, amb capital a Jerusalem, on construïrien el Tercer Temple sobre les runes de les mesquites d'Omar i al-Aqsa. La dreta israeliana, en concret el Likud, ara en el govern, i el seu aliat, el Partit Nacional Religiós, ha creat aquest monstre de marcades connotacions racistes antipalestines. Els esporàdics governs laboristes de les dues últimes dècades tampoc l'han sabut desmantellar. S'alimenta retòricament dels primers pioners. Només cal escoltar-los quan aconsegueixen crear algun nou assentament amb la demagògia de salvar Israel, però el seu objectiu no és la creació d'un estat per als jueus, que ja hi és, sinó l'expansió de l'estat que reconeix la comunitat internacional forçant l'expulsió dels més de 2 milions de palestins dels territoris ocupats.

N'hi ha prou amb visitar els seus assentaments. Gairebé no s'hi produeix res. La majoria treballen a Israel, o es financen amb donatius de la diàspora d'on arriben de tant en tant assassins fanàtics com Baruch Goldstein, que va intentar fer esclatar el procés de pau amb la matança de 29 palestins a la mesquita d'Hebron.

Són un perill objectiu, no solament per al procés de pau sinó per a la democràcia israeliana, com ja es va demostrar amb el magnicidi de Rabin. Però malgrat això, el govern de Binyamin Netanyahu i el Likud els continua donant reconeixement. Ha donat permís altra vegada per ampliar els assentaments, els ha rebaixat l'IVA un 7% i ha incrementat el pressupost destinat als colons en almenys un 17% en un any de fortes restriccions per a la resta d'israelians, incloent-hi els kibbutzim.

La dreta israeliana no pot fer viure el mite dels pioners amb els colons dels assentaments. Els kibbutzniks van estar al centre de la construcció d'Israel. Els fanàtics de Cisjordània i Gaza només poden aportar xenofòbia i degradació moral a un poble que ha patit en carn pròpia els estralls de la persecució.

Joan Roura

fundació
BANCAIXA

AGENDA

11 Dimecres *Mediambientals*

Cicle: La arquitectura y el urbanismo del Medio Ambiente.
"Intervencions en el paisatge: El Delta del Llobregat".
Imma Jansana.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

13 Dijous

Conferència

"Picasso, Suite 156: Iconografia".
Kosme de Baranano.
Catedràtic d'Història de l'Art
en la Universitat del País Basc.
Sala Sorolla a les 19,30 hores.

"Solidaridad e Instituciones penitenciarias".
Vicente Garrido.
Centre Valencià del Voluntariat a les 19.30 hores.
Carrer Puenculiente, 1. València.

Reggae

Rita Marley.
"The Bright Miracle Show".
Sala d'Actes a les 20'30 hores.
Venda anticipada d'entrades a través de Servientrada,
tel. 387 55 77, a partir del dimecres 11, de 8 a 22 hores.

CENTRE CULTURAL
 Plaça de Totuán, 23. Tel. 387 55 84. València